



Charakterizujte stručně vývoj člověka před narozením. Jak dlouho toto období trvá?

Člověk během života prochází **různými obdobími**, pro která jsou typické určité změny. Až do dospělosti probíhá **růst organismu**. Dochází při něm ke zvětšování velikosti těla a jeho částí, buňky se množí a zvětšují. Současně s růstem probíhá **vývoj\*** jedince, který se zastavuje až v okamžiku smrti.



**Růst a vývoj jsou závislé na dědičných faktorech a na vlivu vnějšího prostředí. Podíl obou těchto složek není vždy stejný, při utváření některých znaků má větší vliv dědičnost, u jiných prostředí.**

Období	Doba trvání	Charakteristické znaky
<b>Období novorozenecké</b>	Do 28. dne	– začne samostatně dýchat, trávit, vylučovat, krevní oběh začíná pracovat zcela samostatně – fungují základní reflexy (sací, vylučovací...) – většinu času spí, budí se na krmení – počátek citové vazby na blízkou osobu (většinou matku)
<b>Období kojenecké</b>	Do konce 1. roku	– potravou je hlavně mateřské mléko – rychlý růst i pohybový a duševní vývoj – kolem 6. měsíce se začínají prořezávat první zuby – pohybový vývoj – během tohoto roku se dítě nejprve přetáčí, později si sedá, leze, stoupá si a začíná chodit – ke konci 1. roku říká první slova, rozumí jednoduchým pokynům
<b>Období batolete</b>	Do konce 3. roku	– růst se zpomaluje – chůze je zpočátku batolivá, nejistá, později začíná běhat a skákat – učí se základním hygienickým návykům – je velmi zvědavý, vyžaduje stálou pozornost – rozvíjí se řeč
<b>Předškolní věk</b>	Do konce 6. roku	– rozvoj tvořivosti, paměti, představivosti – rozvíjí se jemná motorika (kreslení, zkouší psát své jméno) – ztenčuje se vrstva podkožního tuku, začíná být vytáhlejší – prodlužují se končetiny – formuje se sociální cítění
<b>Mladší školní věk</b>	Do konce 11. roku	– prořezávají se trvalé zuby – počátek školní docházky – vyšší nároky na soustředění, rozvoj duševních schopností – učí se zvládat jemné pohyby (psaní)
<b>Starší školní věk</b>	Do konce 14. roku	– nastupuje puberta, období velkých tělesných a duševních změn spojených s dospíváním – rozvoj druhotných pohlavních znaků – začínají fungovat pohlavní žlázy
<b>Období dorostového věku</b>	Do 18. roku	– nazývá se také adolescence – tělesný vývoj se zpomaluje, rozvíjí se duševní schopnosti (paměť, logická úvaha...) – výborně vyvinuté pohybové schopnosti
<b>Období plné dospělosti</b>	18–30 let	– vrchol tělesné výkonnosti – dozrávání osobnosti – osamostatnění, založení vlastní rodiny
<b>Období zralosti</b>	30–45 let	– tělesná i duševní zralost – získávání zkušeností – největší pracovní aktivita
<b>Střední věk</b>	45–60 let	– pokles tělesné výkonnosti – u ženy končí období plodnosti – předávání zkušeností mladším
<b>Stáří</b>	60–75 let	– činnost tělních soustav se snižuje – zmenšuje se podíl vody v těle – kosti řídnou
<b>Vysoké stáří</b>	Nad 75 let	– projevy stáří se stupňují
<b>Kmetský věk</b>	Nad 90 let	– ubývání tělesných i duševních sil



*Ve světě je průměrná výška dospělého muže asi 178 cm, ženy 165 cm. Muži se v průměru dožívají přibližně 75 let, ženy 80 let. V ČR to v r. 2007 bylo u mužů 74,69 roku, u žen 79,93 let (ČSÚ – demografický vývoj obyvatelstva).*

**Novorozenec** se od dospělého člověka liší nejen svou velikostí, ale i schopnostmi. Má vyvinuté pouze **základní reflexy** (např. sací, ůchopový, vylučovací apod.).

**Vývoj dítěte v prvním roce života** je ve srovnání s pozdějším obdobím **velmi rychlý**.



*Asi ve 3 měsících začne dítě zvedat hlavičku. Kolem 6. měsíce si sedá, v 7.–8. měsíci začíná ležt, v 9.–12. měsíci se staví a začíná chodit.*

*Vývoj každého dítěte je individuální, některé děti vůbec nelezou, začínají se rovnou stavět a chodit. Některé děti začnou chodit až ve věku kolem 15 měsíců. Tělesný vývoj souvisí s rozvojem duševních schopností.*



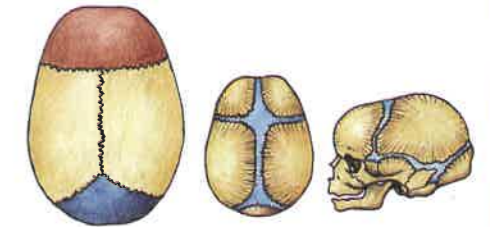
*zvedání hlavičky dítěte*



Zjistěte podrobnosti o vývoji smyslových orgánů dítěte v prvním roce života. Proč je v tomto věku dítě závislé na blízké osobě?



*Lebka dítěte a dospělého se od sebe liší. U novorozence jsou některé lebeční kosti spojeny tzv. lupínky z vazivové tkáně, které jsou do dvou let věku nahrazeny kostní tkání.*



*lebka dospělého a novorozence*



Pokuste se seřadit následující fotografie podle věku člověka.



Řekněte, jaké jsou zásady společenského chování vůči starším lidem, těhotným ženám a matkám s dětmi.



Rozdělte se do skupin. Každá skupina si vybere jedno věkové období a pokusí se je podrobněji charakterizovat. Můžete připravit prezentaci doplněnou obrázky.

**Po narození člověk prochází různými obdobími (období novorozenecké, období kojenecké, období batolete, předškolní věk, mladší školní věk, starší školní věk, období dorostového věku atd.). Nejrychleji člověk roste a vyvíjí se v prvním roce života.**

1. Vyjmenujte, kterými obdobími prochází člověk do 18 let věku.

2. Co je charakteristické pro období dospělosti? K čemu dochází v období stáří?



narození: *anglicky* – birth [bɜ:θ] *německy* – die Geburt  
lézt: *anglicky* – crawl [kro:l] *německy* – kriechen

V kolibce...: Čítanka 8, str. 78  
Starci: Čítanka 8, str. 84